

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 6. marts 2017
Kontor: Straffuldbyrddelseskontoret
Sagsbeh: Pernille Bjørnholt
Sagsnr.: 2017-0030-5283
Dok.: 2215201

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 344 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. februar 2017. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Lisbeth Bech Poulsen (DF).

Søren Pape Poulsen

/

Casper Grue Jensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 344 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Kan ministeren oplyse, hvilke muligheder en person der har været varetægtsfængslet i længere tid, f.eks. op til et år eller længere, har for at få hjælp til at komme tilbage til sit tidligere liv med bolig, beskæftigelse m.m.?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet udtalelser fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, Beskæftigelsesministeriet og Børne- og Socialministeriet.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst følgende vedrørende kriminalforsorgens vejledning og bistand til varetægtsarrestanter:

”Direktoratet for Kriminalforsorgen skal indledningsvis bemærke, at en varetægtsarrestant efter afgørelse om løsladelse fra varetægt truffet af retten eller politiet har ret til at forlade stedet umiddelbart herefter. Kriminalforsorgens kontakt til den pågældende ophører hermed i mange tilfælde. Forpligtelsen til at yde støtte til varetægtsfængslede efter løsladelse påhviler derfor den pågældendes bopælskommune efter gældende bestemmelser i serviceloven og beskæftigelseslovgivningen.

Kriminalforsorgen er i medfør af § 30 i bekendtgørelse nr. 1037 af 23/06/2016 om ophold i varetægt (varetægtsbekendtgørelsen) forpligtet til at yde vejledning og bistand til varetægtsfængslede med henblik på at begrænse de erhvervsmæssige, sociale og personlige ulemper, der følger af opholdet i varetægt, herunder formidle kontakt til relevante myndigheder og personer, som efter anden lovgivning kan yde bistand.

Kriminalforsorgen har løbende fokus på målgruppen og koordineringen mellem relevante myndigheder ved og under indsættelsen, således at varetægtsfængslede i de tilfælde, hvor det vurderes relevant, kan opnå støtte fra anden myndighed efter løsladelsen.

Som det fremgår af den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 342 fra Folketingets Retsudvalg har kriminalforsorgen siden 2014 udarbejdet handleplaner for varetægtsfængslede. Kriminalforsorgen er i den forbindelse forpligtet til at formidle kontakt til relevante myndigheder og personer, hvis der vurderes et behov for støtte fra disse. Dette foregår i praksis bl.a. ved udlevering af kontaktoplysninger til relevante myndigheder som nævnt i den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 343 fra Fol-

ketingets Retsudvalg samt ved løbende vejledning og støtte til kontakt til relevante myndigheder under indsættelsen.

Vejledning og støtte ydes med den pågældendes samtykke med det formål at reducere de ulemper, som den varetægtsfængslede ellers kunne opleve efter løsladelsen.

Som anført i Justitsministeriets besvarelse af 18. marts 2015 af spørgsmål nr. 427 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg er der lokalt iværksat tiltag, der skal forbedre varetægtsfængslede situation ved løsladelsen. Der er som anført iværksat et samarbejde mellem Ydelsesservice i Københavns Kommune og Københavns Fængsler, som indebærer, at en ansat i kommunen regelmæssigt kommer ind i fængslet og bistår varetægtsfængslede med eksempelvis at søge hjælp til betaling af deres husleje under varetægtsfængslingen. Endvidere har der gennem en længere årrække foregået et tilsvarende samarbejde mellem jobcentret i Københavns Kommune og Københavns Fængsler, hvor ansatte i kommunen besøger de varetægtsfængslede i fængslet med henblik på udarbejdelse af job- og uddannelsesplaner, således at der under indsættelsen sker en forberedelse af tiden efter løsladelse. Tiltagene gælder alene for borgere fra Københavns Kommune.

Direktoratet kan herudover oplyse, at kriminalforsorgen i perioden 2016-2019 har fået midler fra Beskæftigelsesministeriets satspulje til gennemførelse af pilotprojektet Håndholdt Inklusion. Projektet, der sker i et samarbejde mellem kriminalforsorgen og kommunerne Horsens og Holbæk, skal udvikle metoder til at forbedre myndighedssamarbejdet mellem kommunerne og kriminalforsorgen med henblik på, at flere indsatte kommer i uddannelse og arbejde efter indsættelsen.

Der er i projektet også fokus på de varetægtsfængslede og på, hvordan myndighederne forbedrer samarbejdet om denne målgruppe, herunder ikke mindst hvordan det i myndighedssamarbejdet kan sikres, at der sker den nødvendige koordinering af myndighedernes indsats over for de problemer, som en længe-revarende varetægtsfængsling kan indebære for den indsatte.

Direktoratet for Kriminalforsorgen forestår projektledelsen, og der vil løbende ske formidling af resultater og metoder til øvrige kommuner samt til det tværministerielle kontaktudvalg nævnt i Justitsministeriets besvarelse af 18. marts 2015 af spørgsmål nr. 427 fra Folketingets Retsudvalg.”

Beskæftigelsesministeriet har oplyst følgende vedrørende varetægtsarrestanters adgang til kontanthjælp, boligstøtte, pension mv.:

”Hjælp i kontanthjælpssystemet

I § 29 i lov om aktiv socialpolitik og i bekendtgørelse nr. 1756 af 15. december 2015 om hjælp til personer, der er varetægtsfængslet eller indsat til afsoning af straf i fængsel eller arresthus, er der fastlagt særlige regler for integrationsydelse, uddannelses- og kontanthjælp mv. til varetægtsfængslede og afsonere i fængsel eller arresthus.

Personer, der er varetægtsfængslet eller indsat til afsoning i fængsel eller arresthus, har ret til hjælp til dækning af en rimelig boligudgift, hvis pågældende ikke selv har indtægter eller formue, der kan dække udgifterne. Varetægtsfængslede i fængsel eller arresthus bør normalt have hjælp til boligudgifter, indtil der er faldet endelig dom i deres sag. For afsonere i fængsel eller arresthus skal det konkret vurderes, om boligen skal bevares af hensyn til benyttelse under udgang, herunder samvær med børn, og pågældendes situation ved eller efter løsladelsen.

Hvis den forventede afsoningstid overstiger 6 måneder, skal kommunen undersøge, om den indsattes boligbehov kan dækkes på anden måde end ved dækning af boligudgiften, f.eks. ved fremleje eller ved, at der på anden måde sikres den indsatte en bolig ved løsladelsen. Kommunen kan i tilfælde, hvor der ikke ydes hjælp til dækning af boligudgiften, yde et beløb til dækning af opbevaring af bohav, hvis der skønnes at være behov herfor af hensyn til den indsattes tilværelse efter løsladelsen, og hvis betingelserne for hjælp i særlige tilfælde i § 81 i lov om aktiv socialpolitik i øvrigt er opfyldt. Der kan ikke ydes kontanthjælp under varetægtsfængsling, da den fængslede er forsørget af kriminalforsorgen.

Der kan ydes hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, der er nødvendige for den indsattes tilværelse efter løsladelsen, hvis betingelserne i § 81 i lov om aktiv socialpolitik er opfyldt. Hvis der ydes hjælp til etablering af bolig, kan hjælpen efter en konkret vurdering ydes op til 3 måneder før løsladelsen, når det er nødvendigt for at sikre en bolig.

Kommunen kan yde op til 1 måneds engangshjælp til personer, indtil de har ret til en hel måneds integrationsydelse eller uddannelses- eller kontanthjælp. Engangshjælpen ydes fra ansøgningstidspunktet, og indtil ansøgeren får udbetalt integrationsydelse eller uddannelses- eller kontanthjælp. En person, der skal løslades fra fængsel, kan anmode om, at kommunen senest 14 dage forud for løsladelsen træffer afgørelse om, hvorvidt personen kan modtage engangshjælp ved løsladelsen. Kommunen skal foretage en konkret vurdering af, om personen forventes at ville kunne opfylde betingelserne for at modtage en-

gangshjælp. Engangshjælpen skal udbetales til pågældende på dagen for løsladelsen.

Hjælp efter boligstøtteleven

Retten til boligstøtte er bl.a. betinget af, at ansøgeren har fast bopæl her i landet, og at ansøgeren benytter en bolig her i landet til helårsbeboelse. Hvis der afsiges en dom, der vil medføre frihedsberøvelse i mere end 6 måneder, vil den domfældte normalt ikke kunne få boligstøtte, da brugen af lejligheden ikke opfylder betingelsen om anvendelse til helårsbeboelse. Som udgangspunkt bevares retten til boligstøtte under varetægtsfængsling.

Personer, som ikke har modtaget boligstøtte under varetægtsfængslingen, har efter løsladelsen samme muligheder som andre borgere for at søge om f.eks. hjælp til betaling af boligudgifter eller beboerindskudslån efter lov om individuel boligstøtte. Ansøgning om boligstøtte skal indgives til Udbetaling Danmark, der også udbetaler boligstøtte, hvis den bevilges, mens ansøgning om lån til beboerindskud skal indgives til kommunen, der yder lånet, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

Hjælp til folke- og førtidspensionister

En folke- eller førtidspensionist kan få udbetalt pension indtil udgangen af den måned, hvor en varetægtsfængsling eller strafafsoning påbegyndes. Hvis pensionisten inden opholdet fik udbetalt pension forud, betales pensionen indtil udgangen af den måned, der følger efter måneden, hvor varetægtsfængslingen eller strafafsoningen påbegyndes.

Hvis der er rimelig udsigt til, at en person, der inden en varetægtsfængsling modtog folke- eller førtidspension, vil kunne løslades inden for et tidsrum af omkring 6 måneder efter, at fængslingen er påbegyndt, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, at den pågældende kan få udbetalt et beløb af pensionen til dækning af udgifter til husleje og lign. Udbetaling Danmark overfører beløbet til kommunen. Under varetægtsfængsling kan 6-månders perioden forlænges.

Hvis varetægtsfængslingen ikke efterfølges af en domfældelse, og pensionisten løslades, efterbetales pensionen for perioden med varetægtsfængsling, og pensionsudbetalingen genoptages.

Fængslet eller arresthuset skal give Udbetaling Danmark og kommunen meddelelse om indsættelsen og om tidspunktet for den forventede løsladelse, hvis opholdet påregnes at vare længere end den periode, hvor der kan udbetales pension.

Når en person løslades, vil pensionen blive udbetalt igen med virkning fra en måned før fængselsopholdets ophør. Hvis pen-

sionisten før opholdet fik udbetalt pension forud, genoptages udbetalingen dog med virkning fra datoen for opholdets ophør.

Der kan ansøges om og tilkendes pension til personer, der er indsat til strafafsoning eller varetægtsfængslet bl.a. med henblik på, at pensionen kan udbetales fra den dag, hvor den pågældende løslades.

Som nævnt bevares boligstøtten – og dermed også boligydelsen – som udgangspunkt under varetægtsfængsling. Derimod vil en pensionist, der under strafafsoning får inddraget sin pension efter pensionslovens regler herom, miste retten til boligydelse fra det tidspunkt, hvor pensionen inddrages. Pensionisten bevarer dog retten til boligydelse, hvis der, efter at pensionen er inddraget efter pensionsloven, udbetales et beløb til dækning af husleje.

Når boligydelse og pension har været bortfaldet, skal udbetaling af boligydelse genoptages fra samme dato som pensionsudbetalingen uden fornyet ansøgning.

Hjælp efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats

Kommunen skal i samarbejde med kriminalforsorgen vurdere behovet for mentorstøtte efter reglerne i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, der kan tage over, når kriminalforsorgens indsats stopper.

I øvrigt finder de almindelige regler i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats anvendelse over for en person, der løslades og ikke har et job. Det betyder, at personen omfattes af et kontaktførløb og en vifte af tilbud, der skal understøtte vejen tilbage til uddannelse eller arbejdsmarked.

De mulige tilbud er mentorstøtte, vejledning og opkvalificering (uddannelse, kurser og danskuddannelse), virksomhedspraktik og løntilskud.”

Børne- og Socialministeriet har oplyst følgende vedrørende varetægtsarrestanters adgang til hjælp efter serviceloven:

”Alle personer, der opfylder kravene til hjælp efter servicelovens bestemmelser, kan få hjælp og støtte herefter. Behovet for hjælp beror på en konkret vurdering på et givent tidspunkt, og årsagen til behovet for hjælp er underordnet. Det gælder også personer, der har været varetægtsfængslet i op til et år eller længere.

Efter servicelovens afsnit V om voksne skal kommunen træffe afgørelse om relevante tilbud. Det gælder eksempelvis midler-

tidigt (§ 107) eller længerevarende (§ 108) ophold i botilbud samt bostøtte efter § 85.

Derudover tilbydes udarbejdelse af en handleplan til personer, hvor kommunen vurderer, at der er behov herfor. I svære tilfælde er kommunen forpligtet til at tilbyde at udarbejde en handleplan. Handleplanen skal bl.a. angive forhold vedrørende boform og beskæftigelse og skal bidrage til at sikre en koordineret indsats mellem de kommunale myndigheder, botilbudsområdet mv. med henblik på at sammensætte den rette indsats for den enkelte.”